

המטמון שהוברח ממחנה הריכוז רוונסבריק

מיזם בהזמנת מרכז ההנצחה והלימוד של בית וועדת ואנזה
נתמך על ידי הקרן "זיכרון, אחריות ועתיד"

ב-1975 נמצאו קבורים בתוך האדמה מסמכים סנסציוניים מתקופת מלחמת העולם השנייה. נערות ונשים פולניות, אסירות מחנה הריכוז רוונסבריק, הצליחו להבריח מהמחנה בשנים 1942 ו-1943 מכתבים, שירים ומידע על הפשעים שבוצעו במחנה. שיתפו עמן פעולה גברים פולנים, רופאים ופרחי קצונה אשר הוחזקו על ידי הנאצים במחנה לשבויי מלחמה מקלנבורג-פורפומרן. יחסים קרובים התפתחו בין שתי הקבוצות, שאיחדו אותן הדאגה ההדדית, עזרה מעשית ומתנות קטנות.

יחד עם המרכז האלטרנטיבי לנוער בדסאו הופק תקליטור המכיל חומרים אלה: "למען ידע העולם..." – ממצאים מוברחים ממחנה הריכוז רוונסבריק. קטעי הקריינות המלווים במוסיקה הורכבו מציטוטים וזיכרונות המספרים על תולדות הממצא המוברח ועל תכולתו ותכניו.

בשעה 10 בבוקר של ה-24 במאי 1975 החלה מחלקה של הנהלת המחוז של שטאזי (שירותי הביטחון של גרמניה המזרחית דאז) בנויברנדנבורג לחפור במעבה היער. ד"ר הנריק גרבובסקי, רופא פולני ואסיר לשעבר במחנה לשבויי מלחמה IIA הוביל את אנשי שטאזי למקום המדויק. בתוככי היער, במרחק מטר אחד מאבן הסימון של הגבול, קילומטר אחד מזרחה ממחנה גדוד חיל הקשר של הצבא העממי של הרפובליקה הדמוקרטית של גרמניה בשם פינפאיכן ("חמשת האלונים"), בקרבת מסילת הברזל בורג-סטארגארד-נויברנדנבורג, נחשף מתוך האדמה מכל עם מסמכים בני למעלה משלושים שנה. תוכנו נתרם על ידי ממשלת מזרח גרמניה לוועד המרכזי של מפלגת הפועלים הפולנית המאוחדת, וזה העביר אותו למוזיאון הממשלתי באושווינצ'ים, היא אושוויץ. קריסטינה אולקסי (Oleksy), המנהלת לשעבר של המדור הפדגוגי במוזיאון, נזכרת כי היא וחברתה אירנה פולסקה נענו לבקשת הניצולות הפולניות בשנת 1989 לפרסם את המסמכים למרות המחסור בנייר ששרר בימים ההם בפולין. שם הפרסום הוא: "למען ידע העולם... מסמכים בלתי חוקיים ממחנה הריכוז רוונסבריק (Aby świat się dowiedział"...: Nielegalne dokumenty z obozu Ravensbrück,).

המטמון

מכל הזכוכית הכיל במצב טוב את המסמכים הבאים:

1. 36 דפים בגודל שונה עם מכתבים ושירים,
2. ציור אחד,

3. תחריט מיניאטורי המציג נשר ושתי כתובות: "עוד לא אבדה פולין מולדתנו" ו-"חופש וניצחון 1943".

14 המכתבים נכתבו בתקופה שבין האביב והסתיו של שנת 1943. הם חוברו על ידי נערות ונשים פולניות, שהיו אסירות במחנה הריכוז הגדול ביותר לנשים שהיה קיים ברייך הגרמני בזמנו, מחנה רוונסבריק. מלבד זאת היו במכל הזכוכית 37 שירים שנכתבו על ידי שלוש מחברות פולניות, אשר ייצגו שני דורות של אסירות:

1. זופיה גורסקה, שנאסרה בהיותה בת 18 ונשלחה ב-1942 לרוונסבריק מהעיר רדום, חיברה 17 שירים;

2. גרז'ינה כרוסטובסקה, שהוגלתה בשנת 1941 בגיל 19 מלובלין, חיברה 15 שירים,

3. ואילו 5 השירים הנותרים הם פרי עטה של הלינה גולצ'ובה, שנאסרה בגיל 40 בשנת 1942.

בנוסף, הכיל המטמון המוברח רשימה של נשים שנורו למוות: בין נובמבר 1941 לספטמבר 1943 הוציא ה-SS להורג בירייה נשים פולניות, שהיו לרוב עדיין מאד צעירות, וביניהן גם את גרז'ינה כרוסטובסקה. הרשימה שהוטמנה באדמה מונה 145 שמות, אך באחד המכתבים מספרת המחברת על סך הכל 184 המתות בירייה. כנראה הוברחו גם רשימות נוספות, שלא הושמו במכל הזכוכית. לבסוף, מכיל המטמון גם טבלה עם רשימה של 74 פולניות, שבוצעו בהן ניסויים רפואיים בין יולי 1942 לאוגוסט 1943. מדובר בתיעוד של עינויים שעברו הנשים במסגרת של ניסויים רפואיים עם סולפונאמידים והשתלות של עצם, רקמת שריר ועצב וניסויים של שחזור רקמות, שבוצעו ברגליהן של הנשים. הניסויים עם הסולפונאמידים נועדו לבדוק את השפעת התרופות הללו על פציעות של חיילים בחזית שלקו בצורה המסוכנת של נמק עם חיידקים מייצרי גז, אשר גורמת בדרך כלל למוות ולא היה לה מרפא בזמנים אלה. לוחמות החופש הפולניות שנאסרו על ידי כוחות הכיבוש בפולין "נותחו" ללא ידיעתן והסכמתן וללא הכנה או חבישה של פצעיהן. הצעירה שבהן הייתה בת 16, המבוגרת בת 48. לבנת הבניין 8 של אוגדן הלימוד הרב-תחומי קשורה במשפטי הרופאים של נירנברג ועוסקת במיוחד ובפרוטרוט בפשעים אלה, ברופאים הנאציים חברי ה-SS האשמים בהם ובקורבנות, אשר ארבע מהן העידו כעדות התביעה בפני בית המשפט.

תולדות המטמון

למסמכים הבלתי חוקיים, כולל מכתבים ושירים, ערך היסטורי יחיד במינו. לנשים ולנערות הפולניות היה חשוב לתאר את הפשעים של הנאצים ולהביא אותם לידיעת העולם. הן קיוו, שבדרך זו ייענשו ביום מן הימים הפושעים וכך יישמר גם זכרן של הנרצחות.

המכתבים נכתבו לשבויי מלחמה פולנים, שהוחזקו במחנה שבויים (סטאלאג IIA) בנויברנדבורג. ישנם במכתבים אלה רמזים לכך (למשל, הזמנות מצד הנשים לספרים בפולנית, נייר כתיבה ואף תרופות או

חפצי פולחן דתי, אשר הגברים יכלו כנראה להשיג), שלשבוויי המלחמה היה יותר חופש תנועה.

הפרסום של מוזיאון אושוויץ משנת 1989 מתעד לצד המטמון שהוברח גם את הזיכרונות ואת חליפת המכתבים בין הנפשות הפועלות. בצורה זו ניתן לעמוד על כך, כיצד התנהלה ההחלפה של התעודות והחפצים, מי היו הגברים ובאיזה אופן הוטמנה הצנצנת באדמה. על פי המכתבים, נפגשו הצדדים אגב ביצוע עבודות כפייה מחוץ למחנה הריכוז - בנוישטרליץ (Neustrelitz).

המגע הראשון נוצר באמצעות מה שכונה סיירת הסייסות - עשר נשים, שהיו אחראיות על תחזוקת האורווה בפירסטנברג, שבהן שכנו הסוסים של ה-SS, ואשר הובילו (בין דצמבר 1942 עד פברואר 1943) חציר למספוא מנוישטרליץ לאורוות. יותר מאוחר נמשך הקשר באמצעות קומנדו הנשים להעמסה. נשים אלה עסקו מדי יום שני בשבוע בהעמסת סחורות בשביל ה-SS מהמחסנים בנוישטרליץ. לנשים אלה של קומנדו ההעמסה היה גם קשר לשבוויי מלחמה צרפתים שהוחזקו בסטאלאג IIA ועבדו בפירסטנברג כקומנדו A85. כמעט כל הנשים והנערות של שתי פלגות ההעמסה הובאו לרוונסבריק באוגוסט ובספטמבר 1941 עם הטרנספורטים מלובלין ומוורשה. הגברים, אשר זיכרונותיהם ומכתביהם נכללו גם כן בפרסום הפולני, היו שייכים לקבוצת התנגדות, שכמעט כל חבריה היו רופאים פולנים צעירים. הם נשבו על ידי הגרמנים בעת המלחמה ותפקידם היה לטפל בבית חולים השדה של מחנה השבוויים בחולים ופצועים. אחת מכותבות המכתבים, זופיה פוצילובסקה, כותבת ב-1975, כי התחלופה של החפצים והמכתבים התנהלה דרך שני בתי שימוש חיצוניים, שעמדו כפי הנראה בשטח מחסן הסחורות של ה-SS בנוישטרליץ.

התעודות שמצאו את דרכן לצנצנת שנקברה ביער הן רק החלק האחרון של אוסף גדול הרבה יותר. קרוב לוודאי הצליחו הגברים שבוויי המלחמה להעביר גם מסרים אחרים. ידוע כי בשנת 1943 אכן הגיעה תשדורת לתחנת השידור של ה-BBC המתארת ניסויים רפואיים שנערכו ברוונסבריק. הדוקטור הנריק גרבובסקי, שהשתייך לקבוצת ההתנגדות, מדווח כי לא זו בלבד שהעולם שמע על ניסויים אלה (ולא עשה דבר), אלא שגם ה-SS נכנס משום כך לתזזית. החיפושים הקדחתניים שתכפו לפתע במחנה השבוויים היוו את הסיבה לכך, שהגברים החליטו לקבור את שארית התעודות של אסירות מחנה הריכוז שעדיין נותרו מוסתרות במרפאה של מחנה השבוויים. עצם החיבור של תיעוד מעין זה במחנה היה כרוך בסכנת חיים, והחזקתו דרשה מידה רבה של תחכום, ארגון וסודיות. ואולם, השבוויים היו מוכנים לעשות הכול כדי שהמידע יגיע לפולין, לממשלה הפולנית הגולה בלונדון או לתחנת השידור של ה-BBC. לפעמים הצליחו לחדור גם "שפנות ניסיון" ולחמוק לתוך שורות קומנדו ההעמסה, למרות שהייתה זו פעולה מסוכנת ביותר שדרשה אומץ רב ותושייה. אסור היה להן בשום אופן לעזוב את המחנה, אך הן רצו בכל מחיר להראות, ולו מרחוק, לשבוויי המלחמה את רגליהן המנותחות. פעם אחת אף הצליחו האסירות לארגן מצלמה, כדי לצלם בהסתר מאחורי הצריף אחדות מהנשים, שרגליהן הושחתו על ידי הניסויים. הסרט הוסתר על ידי השבווי הצרפתי ז'רמן טיליון והוא לקח אותו עמו אחרי שהמחנה שוחרר.

אוגדן הפרויקט "המטמון המוברח ממחנה הריכוז - זיכרון, אומנות וכבוד האדם"

אוגדן הפרויקט מכיל את תולדות המטמון המוברח: צנצנת זכוכית שנחשפה ב-1975 ביער על יד נויברנדנבורג, אשר הכילה מכתבים שנכתבו על ידי אסירות פולניות כתעודות שאמורות היו לשמש הוכחה היסטורית לפגיעה חמורה בזכויות האדם במחנה הריכוז רוונסבריק. בצנצנת נמצאו מכתבים, שירים, תעודות אמנותיות, רשימות של הוצאה להורג בירייה ורשימות לגבי ניסויים רפואיים בבני אדם.

אוגדן הפרויקט שהוכן בשנת 2012 ע"י גב' ד"ר קונסטנצה יאייסר ומר יעקב דוד פאמפוך מוצע לתלמידי כיתות ט' ואילך והוא מתאים ללימוד במסגרת מקצועות שונים, כגון היסטוריה, מדעי המדינה או סוציולוגיה בשפה הגרמנית, אתיקה או ערכים ומידות, אמנות ומוזיקה.

החלקים השונים של אוגדן הפרויקט נוסו בבתי הספר היסודיים ותיכונים, וניתן להשתמש בהם ללימוד בכיתה ומחוץ לכיתה - לימוד על ידי מחקר עצמאי, המאפשר למצוא הקשרים ופרשנויות באופן נרחב. לבני הבניין עוסקות בנושאים רבים, כגון תנאי המחיה במחנות ריכוז ושמירה על כבוד האדם בתנאים אלה. מדובר בהוצאות להורג על ידי ירייה, שננקטו במיוחד נגד הנשים הפולניות, אך יחד עם זאת על השאיפה שלהן למות בכבוד, ההתייחסות שלהן לאמונה הדתית ומאמצייהן לשמר את הזיכרון של אלה שנרצחו על ידי ה-SS באופן שרירותי וזדוני. לבנת בניין אחרת עוסקת בשאלה איך יכולה אמנות לשמש כאסטרטגיה לשימור הזיכרון גם כיום. סוגיה נוספת היא הבעיה של קיום רגשי נקם; הן ניצולים והן בני נוער חייבים להתמודד כיום עם שאלה זו ולמצוא לה מענה הולם. עוד לבנת בניין עוסקת במשפטי הרופאים של נירנברג.

כמבוא לאופיו המיוחד ולתולדותיו של המטמון המוברח הוכנו שני תקליטורים המכילים את הטקסטים החשובים ביותר ואת המידע העובדתי. תקליטורים אלה הם גם בו בזמן דוגמה להתמודדות אפשרית עם זיכרונות הזוועה והגות איך ניתן לשקם בפרספקטיבה היסטורית את ערך זכויות האדם.

התוכן:

- חוברת (בת 168 עמודים) המכילה 8 לבני בניין:
 - לבנה 1: החיים וההישרדות במחנות ריכוז - המסר של המטמון המוברח
 - לבנה 2: מחנה הריכוז וכבוד האדם - האזנה לניצול
 - לבנה 3: רמיסת הכבוד והתנהגות אכזרית - הבנה של דקויות השירים
 - לבנה 4: תפילה לאלוהים - תערוכה בנושא מחזור השירים "רגעים אחרונים"
 - לבנה 5: האמנות כאסטרטגיה של זיכרון - עיצוב גל-עד מוסרט
 - לבנה 6: הפולניות - עיבוד הנושא של דעות קדומות
 - לבנה 7: הגעגועים לנקמה - תסכית רדיו
 - לבנה 8: נתבעים לאחריות על מעשיהם - ההליך המשפטי נגד רופאי המחנות
- 53 דפי עבודה (בגודל A4)
- 36 זוגות קלפים (בפורמט 10.5 כפול 10.5 ס"מ)
- 2 תקליטורים (תקליטור 1: תולדות המטמון המוברח, תקליטור 2: קולות הניצולים)

פותחו גם חומרים פדגוגיים להעברת חומרי הלימוד:

הרעיון המרכזי המונח ביסוד כל אחת משמונה לבני הבניין הן זכויות האדם, הנדונות באופן פחות או יותר מודגש בכל אחת מיחידות הלימוד. עם זאת, המטרה העיקרית היא לפתח את משמעות המאבק על שמירת כבוד האדם או צלם אנוש. ואלה הם הדגשים הנושאים והיעדים של לבני הבניין:

לבנה 1: החיים וההישרדות במחנות ריכוז - המסר של המטמון המוברח

פתיחת אשנב לתולדות המטמון המוברח מנקודת המבט של העבר וההווה באמצעות דפי עבודה ותסכיתים. אם חשוב בתחילה להגיע להגדרה עצמאית של כבוד האדם באופן מושגי ולבטאה בכתב, הרי שבהמשך התהליך המטרה היא לנתח את מצבם המשפיל וחסר כל זכויות של אסירי מחנות הריכוז ואת האפשרות לשמור בכל זאת על צלם אנוש במצב האנוש וחסר התוחלת והמוצא.

לבנה 2: מחנה הריכוז וכבוד האדם - האזנה לניצול:

במרכז עומדת כאן ההתמודדות עם קטעים מתוך ראיון עם ניצול מחנה רוונסבריק מסלובקיה פטר האוואש, אשר היה אסיר כילד במחנה הריכוז רוונסבריק לגברים. הלימוד של הפגיעות האנושות בכבוד האדם מחד גיסא והזכות לעמוד על הזהות העצמית מאידך גיסא היא המטרה של לבנת בניין זו. בנוסף, מאפשרת ההגות בכבוד האדם של הניצול ממחנה הריכוז להתעמק בשאלת העימות החריף בין מחנה ריכוז לבין כבוד האדם.

לבנה 3: רמיסת הכבוד והתנהגות אכזרית - הבנה של דקויות השירים:

בעזרת ניתוח שני שירים נבחרים שנוצרו במחנה הריכוז רוונסבריק והיו חלק מהמטמון המוברח, מתבררים הגבולות של השפה וסיכויי הביטוי המילולי לנוכח האכזריות הקיצונית וההשפלה. המטרה היא להגיע לחקר הקשר שיכול להתקיים בין כבוד האדם, זכויות האדם והשפה האמנותית, הפיוטית והמוזיקלית. מטרה נוספת היא להכיר איך משפיעה ההתאכזרות על כושר הביטוי, ונושא זה רלוונטי גם לעולם בו חיים אנו כיום.

לבנה 4: התפילה לאלוהים - תערוכה בנושא מחזור השירים "רגעים אחרונים":

כאן מוצגים בתערוכה תשעה שירים מתוך המטמון המוברח, שבהם מדומיינים תשעה שלבים העוברים על מי שממתינה להוצאתה להורג. בקולאז'ים המכילים מלים ותמונות ניתן לראות את הפגיעות הקיצוניות בזכויות האדם במחנה הריכוז, אך גם את שימור האני והביטוי העצמי במצב בו אבדה כל תקווה. לצד ההתמודדות הקוגניטיבית והרגשית עם הנושא של המוות מדובר כאן בטיפול יצירתי מעניין במסמכים ההיסטוריים ובעדויות הפיוטיות לזיכרון המכבד את האדם.

לבנה 5: האמנות כאסטרטגיה של זיכרון - עיצוב גל-עד מוסרט:

המטרות דומות לאלה של לבנה 4, אך המבט מופנה כאן יותר לעבר הפרטים הביוגרפיים המעטים הידועים של הנשים והנערות הפולניות, שהיו הקורבנות של ההוצאות להורג והניסויים הרפואיים.

מודגם כאן, אלו אפשרויות נפתחות ליצירת זיכרון מכובד וראוי על ידי עיצוב קליפ וידאו פשוט המבוסס על תצלומים, תעודות, שרבו מלל עצמי של התלמיד ומוזיקה. במהלך היצירה מובל התלמיד בהכרח ובאופן בלתי נמנע להתמודדות עם מחשבותיו ורגשותיו הוא לגנבי הכליאה במחנות הריכוז.

לבנה 6: הפולניות - העיבוד של נושא הדעות הקדומות

מושוות כאן אלה לצד אלה תעודות היסטוריות ועכשוויות, כגון הסיסמאות נגד פולין של התעמולה הנאצית והכרזה של המפלגה הימנית קיצונית NPD של היום: "לעצור את הכיבוש הפולני". ההתקרבות לנושא עבודת עבדים ומושג האדם העליון של הנאצים מתרחשת באמצעות הדעות הקדומות והסטריאוטיפים לגבי עמים אחרים. בנוסף, מנותחות נקודות מבט והיבטים שונים של השפלה ושל בידול אז וכיום.

לבנה 7: הגעגועים לנקמה - תסכית רדיו:

במרכז עומד כאן שיר של נקמה, שנכתב באושוויץ, הובא לרוונסבריק ועלה לדרגה של המנון בעיני נשים פולניות רבות. באמצעות התעודה ההיסטורית הזאת וכן בעזרת עדויות של ניצולים מובל התלמיד לעיבוד של ההכרה, כי שנאה ושאיפה לנקם היו קיימות בקרב אסירי מחנות הריכוז ואף סייעו לשרוד את הגיהנום, אך לטווח הארוך לא יכולה להיות בהן תרומה חיובית. גם כיום אפשר לפגוש רגשי נקם, ולכן נדונה השאלה באיזו צורה ניתן להתמודד עמם ומהו ההבדל בין ענישה של פשעים בדרכי משפט לעומת פעולות נקם עצמאיות.

לבנה 8: נתבעים לאחריות על מעשיהם - ההליך המשפטי נגד רופאי המחנות:

הניתוחים שבוצעו בכפייה באסירות הפולניות ומהווים את החלק המרכזי של המטמון המוברח, הודגשו במודע כחלק מהחוויה ששררה אחרי המלחמה, ובמסגרתה התקיימה עשיית דין בפושעים. על ידי כך נגרם לתלמיד ליצור חיבור בין התיאור של הפשעים הקשים לעיכול לבין ניתוח ההיבטים השונים שגוללו בפני השופטים המבצעים מזה והקורבנות מזה ולהגיע לכלל שיפוט עצמאי. מצד אחד צריך היה להימנע מהסתכלות מצינית על העובדות, אך מאידך יש בכך הקלה אם יודעים שצורה קיצונית זו של פגיעה בזכויות האדם סופה להידון בפני ערכאות המשפט - וכך אכן קרה בפועל. ניתן לערוך משפט מבויים המבוסס על מסמכי משפטי הרופאים של נירנברג בשנות 1946/47. דבר זה מחייב לימוד והכנה של הנימוקים (על ידי קבוצות נפרדות) של המבצעים ושל הקורבנות תוך עיון מעמיק וביקורתי במסמכים. יתרה מזאת, מתברר אגב כך הקושי הקיים באכיפה בשל "פשעים נגד האנושות".

התכנים:

- היבטים היסטוריים (לדוגמה עבודות או אמנות במחנות הריכוז)

- ההתנהגות לגבי מיעוטים וזכויות האדם שלהם (פולנים, צוענים, כורדים, נכים).
- ובמיוחד אבטחה של תנאי החיים הראויים לאדם לקבוצות אלה.
- הצורות השונות של האמנות (מוזיקה, ציור, ריקוד, אך גם אמנויות הלחימה) כביטוי עצמי או קבוצתי במאבק להשגת כבוד האדם.
- דוגמאות לפגיעה בכבוד האדם במסגרת בית הספר מעניקות הזדמנות לדון במתרחש ביומיום שלנו ולהרהר במיוחד על הגבולות והסייגים של חופש הביטוי.
- נושאים שונים ומגוונים הקשורים במטמון המוברח או כאלה היכולים להתברר בשיח מורחב יותר ובדיון על שאלות זכויות האדם בימינו, וביניהם, לדוגמה, הפליה בדרכים ובשיטות שונות (כאן ועכשיו), עבדות וכליאה, גינוי של דיכוי והתאכזרות, הניסיון להרהר בערכים העצמיים ובכבוד העצמי, הדרישה לחופש הביטוי ולתנאי מחיה ראויים וכן הניסיונות הרבים בעולם של הדגשת האני ושל כיבוד הביטוי העצמי באמצעות אמנות.

המטרות:

- להכיר איך הצליחו אחרים לתעל את רגשי העלבון, הזעם וחוסר האונים באמצעות האמנות והמוזיקה למעשים מעוררי כבוד;
- ללמוד לתאר במלים את הנושאים המצוירים;
- להכיר בעובדה, כי רגשות ניתן לבטא בצורות שונות היכולות לעבור ולהיות מובנות לאחרים;
- להרהר על תפקיד ה"ביחד" של הקבוצה בהתאם לנסיבות;
- לפתח הגדרה עצמית של כבוד האדם (לפי וולפרם הפלינג ואחרים)

1. לחיות עם גוף בריא ושלם (שמירה וכיבוד של שלמות הגוף)
2. צדק חברתי (אבטחת תנאי מחיה בסיסיים כראוי לאדם)
3. שוויון זכויות ללא הפליה משפילה (אבטחת שוויון בסיסי בפני החוק)
4. כיבוד של ההגדרה העצמית והכבוד העצמי, כפי שהאדם תופס את עצמו (שמירה על הזהות האישית)

התהליכים המוצעים מתאימים ללימוד רב- ועל-תחומי, לעריכת סדנה יומית או סדנה בת שבוע ימים, אך גם ליחידות לימוד קטנות יותר של שעה כפולה או שתי שעות כפולות.

קונסטנצה יאייסר - יעקב דוד פאמפוך

המטמון המוברח ממחנה הריכוז - זיכרון, אמנות וכבוד האדם

אוגדן פרויקט ללימוד רב תחומי

מיזם בהזמנת מרכז הנצחה והלימוד של בית וועדת ואנזה

ברלין: הוצאה לאור מטרופול 2012, ISBN 978-3-86331-073-8 מחיר: 19.00 אירו